

Duch svatý a jeho dary

Skripta pro společenství seniorů

Školní rok 2011 / 2012

Vydalo Centrum pro rodinný život v Olomouci

Biskupské nám. 2, 779 00 Olomouc

Červen 2011

Úvod

Dokument je určen pro společenství seniorů ve školním roce 2011/2012. Tématem skript je osoba Ducha svatého a jeho dary.

Obsah je koncipován do deseti setkání, počítá se s tím, že se v každém měsíci školního roku uskuteční jedno.

První setkání má za úkol představit dary Ducha svatého obecně. Druhá kapitola se zabývá třemi božskými ctnostmi (vírou, nadějí a láskou).

V každé ze sedmi dalších částí skript jsou probírány jednotlivé dary Ducha svatého, tedy dar moudrosti, rozumu, rady, síly, poznání, zbožnosti a bázně Boží.

Poslední část hovoří o přebývání Boží Trojice v duši člověka.

Texty katechezí vychází z knihy promluv kardinála Charlese Journeta *Vedeni Duchem svatým*.

Struktura jednotlivých setkání je následující:

- 1) Úvodní modlitba k Duchu svatému (zpěvem).
- 2) Uvedení do tématu setkání úryvkem z Bible.
- 3) Katecheze.
- 4) Sdílení ve skupinkách nad daným tématem.
- 5) Závěrečná modlitba.

Září 2011

Téma: **Dary Ducha svatého obecně**

1) Úvodní modlitba zpěvem

Hymnus Veni Creator Spiritus

(Nápěv Kancionál č. 423)

Přijď, Tvůrce, Duchu svatý, k nám,
a navštiv myslí našich chrám,
z výsosti nebes zavítej,
do duší nám svou milost vlej.

Tys Utěšitel právem zván,
tys dar, jenž Bohem věčným dán,
zdroj živý, láskyplný dech,
tys posvěcení myslí všech.

Tys sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Bohem přislíbený host,
ty dáváš ústům výmluvnost.

Rač světlo v mysli rozžehnout,
vlíj do srdcí nám lásky proud,
našeho těla slabosti
zhoj silou svojí milosti.

Dál nepřítelé zapuzuj
a duši pokoj uděluj,
ať vždycky pod vedením tvým
vyhnem se vlivům škodlivým.

Nauč nás Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Duchu svatý, zas
důvěřovati v každý čas. Amen.

2) Úryvek z Písma

I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.

Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy.

Bázní Hospodinovou bude prodchnut. Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši, nýbrž bude soudit nuzně spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva. Žezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka.

Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost.

Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzletem odpočívát. Tele a lvíče i žírný dobytek budou spolu a malý hoch je bude vodit.

Kráva se bude popásat s medvědicí, jejich mláďata budou odpočívát spolu, lev jako dobytče bude žrát slámu.

Kojenec si bude hrát nad děrou zmiže, bazilišku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě.

Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, neboť zemi naplní poznání Hospodina, jako vody pokrývají moře.

V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev národům, a místo jeho odpočinutí bude slavné.

V onen den ještě podruhé vztáhne Panovník ruku, aby získal pozůstatek svého lidu, který zůstal v Asýrii, Egyptě, Patrósu, Kúši, Élamu, Šineáru, Chamátu a na ostrovech mořských.

Povznese korouhev k pronárodům a posbírá rozehnané z Izraele a rozptýlené Judejce shromáždí ze čtyř stran země.

Ustane žárlivost Efrajimova, budou vyhlazeni Judovi protivníci, Efrajim nebude žárlit na Judu a Juda nebude osočovat Efrajima, nýbrž společně se vrhnou na úbočí Pelištejců k moři, i syny východu oloupí spolu, vztáhnou svoji ruku na Edóm a Moáb, poslouchat je budou i synové Amónovi.

Klatbou stihne Hospodin záliv Egyptského moře, zamává rukou proti Řece v prudkém větru, rozštěpí ji v sedm ramen, takže ji bude možno přejít v opáncích.

Tak vznikne silnice pro pozůstatek jeho lidu, jenž zůstal v Asýrii, jako tomu bylo v den, kdy Izrael vystupoval z egyptské země.

(Izajáš 11, 1 - 16)

Nebo:

Pokud jde o duchovní dary, bratří, nechtěl bych vás nechat v nevědomosti.

Pamatujete se, že když jste byli pohané, táhlo vás to neodolatelně k němým modlám.

Proto vám zdůrazňuji, že žádný, kdo mluví z Ducha Božího, neřekne: „Ježíš buď proklet,“ a že nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán,“ leč v Duchu svatém.

Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán;

a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všechno ve všech.

Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu.

Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu,

někomu působení mocných činů, dalšímu zase proroctví, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená.

To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.

(1 Kor 12, 1-11)

3) Katecheze

K nejkrásnějším tajemstvím vnitřního života patří dary Ducha svatého. Je to evangelijní mysterium ztišení a hlubiny, tajemství svatosti církve. V Písmu se o nich nemluví jako o „darech“, ale najdeme je tam pod označením „duch“, „vanutí“, „vdechnutí“. Izaiáš (11, 1-3) říká o Mesiáši: „I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly, duch poznání a bázně Hospodinovy. Bázní Hospodinovou bude prodechnut.“ V řecké Septuagintě a latinské Vulgátě je slovo „bázeň“, dvakrát užitě v hebrejském textu, nahrazeno výrazem „zbožnost“, z čehož je odvozen seznam „sedmi darů Ducha svatého“. Hymnus Veni Creator mluví o sedmi projevech Ducha. Slovo „Duch“ či „vdechnutí“ moudrosti, rozumnosti atd. znamená „dýchání“, vdechnutí božského návrhu. Slovo „dar“ moudrosti, rozumnosti atd. vyjadřuje lidskou vlastnost, která vede duši ke vnímavosti a učenlivosti vůči božským hnutím, podobně jako plachta zachytává vítr, aby mohla loďka plout kupředu. Mluví se také o „pomazání“ Syna, které spočine na věřících (1 Jan 2, 20.27). Hymnus Veni Creator přirovnává Ducha svatého k duchovnímu pomazání a svatý Jan od Kříže mluví „o jemných pomazáních vlitých milostí do duše“. *Vanutí ducha, dary, pomazání*: všechna tato slova označují totéž tajemství. Podíváme-li se na spojitost mezi samotným Kristem a Duchem svatým, uvidíme, že Kristus je celým svým božským životem ve spojení s Duchem svatým a zároveň od něho přijímá *veškeré pomazání milosti ve svém lidském životě* – bez Ducha svatého nedělá nic, Duchem svatým je „veden“ a „postrkován“.

1. Budeme vycházet z velkého textu svatého Jana (Jan 14, 23): „*Kdo mě miluje, bude zachovávat má přikázání a můj Otec ho bude milovat a přijdeme k němu a učiníme si u něho přibyték.*“ Když se duše otevře lásce, přichází do ní přebývat celá Trojice; obdobně otevírá duši lásce přítomnost Trojice v ní. Vše probíhá zároveň, ale iniciativa – ke které se duše bohužel může postavit zády - vychází vždy od Boha. Poslechněme si pozvání ze Zjevení 3, 20: „*Hle, stojím u dveří a klepu. Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře*“ – musíme být pozorní, zaslechnout hlas a otevřít dveře – „*k tomu vejdu*“: aby s námi povečeřel, když se den sklání a zdá se, že se na zem a do srdcí snáší jakési tajemství. Rozjímání, které přeje důvěrným rozhovorům: „*budu jíst u něho*“ v důvěrné blízkosti; ale to ještě není všechno: „*a on u mě*“, to znamená, že do našich srdcí vloží slova, která by se mohla podobat odpovědím Nevěsty na hlas Ženicha ve vzájemném objetí lásky. Bude třeba, aby v nás svatá Trojice přebývala stále intenzivněji, v lidské duši však Trojice sídlí od chvíle, kdy je duše ve stavu milosti. I ten největší hříšník, který přijde s pokorou a zkroušeností ke zpovědi prosit o odpuštění, získává milost, kterou si v sobě nese jako v křehké nádobě, a s ní je mu darován *celý soubor duchovního života*, jsou mu vlitý ctnosti a dary Ducha.

2. *Tři božské ctnosti*, víra, naděje a láska, jsou hvězdami na nebi lidské duše. Říká se jim božské, protože duši umožňují dotknout se Boha přímo v jeho tajemství. Skrze *víru* prosím samotného Boha, abych mohl i v temnotě noci lnout kořeny svého chápání ke všemu, co mi zjevuje ze svrchované Pravdy, kterou je on sám. V naději žádám samého Boha o nekonečné odhodlání, které mne dovede až k bezprostřednímu setkání tváří v tvář s ničím menším, než s absolutní Blažeností, kterou je on sám. Láska proměňuje duši v to, co miluje, a tak už duše nežádá nic pro sebe, jak to dělala skrze víru a naději. Nejsou zde již dva, ale jednota: „*Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus*“ (Gal 2, 20). Žádá však vše pro Toho, v němž se ztratila: „Jeho jméno ať je posvěceno, ať přijde jeho Království, jeho Vůle se staň na zemi i v nebi.“ Takové jsou tři božské ctnosti samy o sobě. Dokážou očistit až ke kořenům tři mohutnosti duše: chápavost, paměť a vůli; duši pak dovést až k proměňujícímu sjednocení. Podle toho, s jakým odporem se setkávají, jim však trvá nějaký čas, než se v nás zakoření. Někdy se dokonce zdá, že zůstávají jen na povrchu duši, jako zrno rozsévače, které padlo na neúrodnou půdu.

3. Když křesťan ve světle božských ctností porozumí, k jakému údělu je předurčen, a obrátí se *ke svémuездеjšímu, nynějšímu životu*, jistě se mu před očima mění jeho smysl. Žádná opravdová lidská hodnota z vědy, umění, kultury, práce, společnosti, na nichž se má podílet, nemůže pro něj být hodnotou ze všech nejvyšší a neměla by stát v cestě transcenci jeho vnitřní svobody. Jak se píše v *Listě Diognetovi* (z let 190-200), křesťané „mají vlast, avšak žijí jako cizinci. Cizina je jim vlastní a vlast cizinou. Žení se jako ostatní, rodí děti, avšak narozené děti neodhazují. Mají společný stůl, ne však lůžko“ (5, 5-7). Spolu se svatým Pavlem vědí, že „utrpení tohoto času se nedají srovnat s budoucí slávou, která se zjeví v nás“ (Řím 8, 18). Bůh nás zve, abychom se k němu přibližovali. Nesmírně nám pomáhá, pokud se mu dáme k dispozici, a to hned dvěma způsoby. Jednak tím, že člověku nabízí morální *ctnosti*: zdrženlivost, sílu, spravedlnost, rozvážnost – a pak také čtyřmi *dary* Ducha, které jim odpovídají: dar bázně, síly, zbožnosti a rady.

4. Věrné duši přichází veškerá pomoc od Boha, který je v ní přítomný a jeho přítomnost se zintenzivňuje přímo úměrně její věrnosti. „Je-li Boží láska zde, nikdy nezahálí a působí velké věci,“ říká svatý Jan Zlatoústý (MG 76, 221). *V prvním momentě, který je společný všem opravdu křesťanským životům*, vidíme Boha, jak se *přizpůsobuje* postavení člověka. Jedná jako maminka, která před sebou drží své dítě, aby ho naučila udělat první krůčky. Když se v cestě objeví nějaký překážka, výmol, který je třeba překonat, maminka je tu, aby přes něj dítě přenesla... Bůh se chová stejně. Zná naši přirozenost, založenou zároveň na citech i přemýšlení, která pozoruje, srovnává, uvažuje a rozhoduje. Zná svět, do něhož se naše přirozenost musí včlenit, aniž by uvízla. Ježíš nežádá od svého Otce, aby nás vyňal ze světa, ale aby nás chránil od zlého (Jan 17, 15). Starověcí myslitelé, kteří se řídili prostou, přirozenou úvahou, rozpoznali *získané morální ctnosti*: uměřenost, sílu, spravedlnost a rozvážnost. V nich poznali důstojnost nejen křesťana, nýbrž i člověka jako takového. Když božská milost zaplaví duši spravedlivého, přinese s sebou *vlité morální ctnosti*, které zdvojnásobí ctnosti přirozené a které uvedou praktické chování duše – pokud ta se nevzepře – do souladu s velkým povoláním božských ctností. Křesťanská *uměřenost* přijímá všechny věci jako propůjčené, ne jako dluženou samozřejmost, a vůči vnějším věcem (pro tělo, ducha, kulturu, přátelství i samotný život) se nevymezuje právem vlastníka, ale správce či dozorce. „Žádný z nás nežije sám sobě ani neumírá sám sobě. Neboť žijeme-li, žijeme pro Pána, umíráme-li, umíráme pro Pána“ (Řím 14, 7-8), který pro nás zemřel a vstal z mrtvých. Má-li být člověk lidský, po celý život potřebuje *odvalu*, sílu duše – vůči sobě, vůči druhému i vůči všemožným vnějším zkouškám. Neodlučitelně k ní patří smělé podněty a také odříkání.

Křesťanský život si nadto žádá obzvláštní sílu duše. Ta má vydávat svědectví věrnosti zjevení, bez něhož by beze sporu nemohl svět dosáhnout rovnováhy, kterou však, protože není z tohoto světa, v každém z jejích bodů zapírá. „Že však nejste ze světa, ale já jsem vás ze světa vyvolil, proto vás svět nenávidí. ... Ale buďte dobré mysli. Já jsem přemohl svět“ (Jan 15, 19-20; 16, 33). Když přebýval Ježíš mezi námi, rozšířil zásadně horizonty a požadavky pojmu našeho bližního, a tak ve světě přibyla nová, *křesťanská spravedlnost, která dosud nebyla na zemi*. Pak je tu ještě *křesťanská rozvážnost*, která se neřídí ani prostým rozumem, ani moudrostí filozofů, ale Moudrostí, která je v očích lidí bláznovstvím a která může věřícím milujícím Ježíše radit „bláznivé“ věci. Takové jsou tedy vlité morální ctnosti, kterými Bůh obdařuje každou duši ve stavu milosti. Křesťanská duše, kterou takto uvádí božská moc do pohybu, je bez ustání zvána k tomu, aby tyto ctnosti aplikovala, a podala tak svědectví o své věrnosti.

Zároveň s *vlitými ctnostmi* dostává duše ve stejné míře i *dary Ducha svatého*. Tyto dary permanentně duši pomáhají, aby byla schopna vnímat vanutí Ducha, připraveného nejen přispět nám pomocí v těžkých chvílích naší lidské situace, ale také nás na okamžik povznést podle svých božských zákonitostí – tak jako maminka, která přenesla své dítě přes překážku. „Až vás povedou před soud, nedělejte si předem starosti, co máte mluvit, ale mluve tak, jak vám v té chvíli bude dáno; neboť to už pak nemluvíte vy, ale Duch svatý“ (Mk 13, 11). Tato tajemná vnuknutí Ducha, o která je třeba žádat v modlitbách, jsou dočasná. Přicházejí jako něco navíc... Člověk je nedostává kvůli nedostatku morálních ctností, ale kvůli jejich nedostatečnému zakotvení v srdci, které se může vyhýbat jejich působení a oslabovat jejich sílu. Bez nich bychom neunikli hříchu. Dary Ducha svatého jsou *nezbytné* pro věčnou spásu člověka (I-II, 68, 2).

5. Nyní se musíme přesunout ke *druhému stadiu duchovního života*, k němuž jsou všichni povoláni, ale ne všichni do něj dospějí, a v němž se působení darů Ducha svatého plně projeví. Ukázali jsme si, že v první fázi sestupuje Bůh na nás. Aby nám pomohl, přijímá lidské způsoby. Podřizuje se struktuře našeho chování, násobí přirozené ctnosti morálními ctnostmi. Dary jsou tu už bezpochyby přítomné, avšak navenek se projevují jen čas od času. Rozvíjejí se především naše křesťanské aktivity. Ve druhém stadiu pozvedá Bůh k sobě duši, která prokázala vytrvalost a věrnost. Povede ji svým vlastním způsobem. Vlité morální ctnosti jsou přítomny více než kdy jindy, ale jejich činnost svým způsobem ustupuje vyšší činnosti, při níž duše ve všem odevzdaná záplavě Ducha, zůstává jakoby pasivní. „Neboť všichni, kdo se dávají vést Duchem, jsou Boží synové“ (Řím 8, 14). V první fázi působí dary, které nutně potřebujeme, *na nižší úrovni*, taková je běžná cesta svatosti. Ve druhém stadiu působí dary *na vyšší úrovni*, to je královská cesta svatosti. Přejít od život vyznačujícího se praktikováním ctností k životu, v němž se projevují božské dary, se dá přirovnat k loďce na moři. Dosud se pohybovala díky namáhavému veslování a malá plachta, kterou bylo možné napnout, přispívala k pohybu jen málo. Jakmile však rozvineme velké plachty, loď se výrazně pohne kupředu a z naší strany postačí, abychom stáli u kormidla.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 25-34. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Mám osobní zkušenost s Duchem svatým?

Jak Ducha svatého vnímám?

5) Závěrečná modlitba

Bože, dej mi trochu svého Ducha moudrosti, abych rozpoznal, kde mám ustoupit a kde mám plnit svůj úkol.

Bože, dej mi trochu svého Ducha rozumu, abych poznal, co ode mne chceš a kdo to se mnou myslí dobře.

Bože, dej mi trochu Ducha rady, abych pomáhal těm, kteří to potřebují a ptají se mne na radu.

Bože, dej mi trochu Ducha síly, abych se odvážil - i proti názoru ostatních - stát při tobě.

Bože, dej mi trochu Ducha vědění, abych se dobře učil a své znalosti abych používal pro radost a užitek ostatních.

Bože, dej mi trochu Ducha zbožnosti, abych se modlil za druhé a ve všech věcech, i v těch nejmenších, ti důvěřoval.

Bože, dej mi trochu Ducha bázně Boží, abych s tím, co jsi stvořil, i když se to zdá zlé, zacházel dobře a abych nic lehkomyšlně neničil.

Amen.

Říjen 2011

Téma: Tři božské ctnosti

1) Úvodní modlitba zpěvem

Přijď, ó Duchu přesvatý
(Nápěv Kancionál č. 422)

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!
Přijdi, Otče nebohých, Dárce darů přemnohých, rač nám mysl osvítit.

Božský Utěšiteli, něžný duši příteli, rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji, smířiteli v rozbroji, rač nás v pláči potěšit.

Světlo duši blažící, srdce v tebe věřící rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duši našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřivené, zahřej, co je studené, a nedej nám zabloudit.

Rač nás, v tebe věřící, vroucně tebe prosící, dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu. v smrti dodej útěchu a dej v radost věčnou vjít.

2) Úryvek z Písma

Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásku bych neměl, jsem jenom dunící kov a zvučící zvon.

Kdybych měl dar prorockví, rozuměl všem tajemstvím a obsáhl všecko poznání, ano, kdybych měl tak velikou víru, že bych hory přenášel, ale lásku bych neměl, nic nejsem. A kdybych rozdal všecko, co mám, ano, kdybych vydal sám sebe k upálení, ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje.

Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá.

Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy.

Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy.

Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.

Láska nikdy nezanikne. Prorockví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno.

*Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše prorokování je jen částečné;
až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno.*

Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě;

když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské. Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tvář v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne.

A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska.

(1 Kor 13, 1-13)

3) Katecheze

Víra se vztahuje především k chápavosti (inteligenci). Bůh žádá rozmach naší víry jako odpověď na zjevení, kterým nám přibližuje svá tajemství. Tak by se daly stručně vyjádřit podstata a předmět božské ctnosti víry. Je pohotovostí *ducha* přijímat *odkrývání* skrytých pravd. Víra stojí u podstaty celého života v Bohu. Otevírá v nás život věčný (Sv. Tomáš, II – II, 4. 1) *Předmětem* víry jsou neviditelné hlubiny tajemství Boha a jeho lásky samy o sobě i zjevené skrze Písmo, které s Boží pomocí čte církev. Takové tajemství vrcholí mysteriem Trojice, jež církev přináší malým dětem, když je poprvé označuje znamením kříže. Pokud hlubiny Božího tajemství budeme znát, vzývat a uctívat, mají moc proměnit celý duchovní život lidstva. Víra umožňuje, aby do nás vcházely věčné pravdy. Proto také – a to je důsledek předešlého – očišťuje chápavost (inteligenci) věřícího. Předmětem víry a zároveň tajemstvím, do něhož víra vyúsťuje, je Bůh, kterého jakoby intuitivně zachytíme v tom, co nám on chtěl o sobě říci. Vzlet vedoucí k setkání s hlubinami Boha nemůže vystupovat odjinud než z Boží hlubiny. „Vítá vane, kam chce; slyšíš, jak hučí, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha“ (Jan 3, 8).

Zatímco víra je znalost, naděje je očekávání. Víra nechává poznat Boží hlubiny, naděje probudí touhu vydat se k nim. A Bůh, který stojí na počátku víry jako světlo, je i počátkem naděje, jako posila. *Cílem*, účelem teologální ctnosti naděje je vstoupit do samého Boha a jeho slávy. „Otče, chci, aby tam, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal“ (Jan 17, 24). „Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, ... radujte se a jásejte, neboť máte v nebi velkou odměnu“ (Mt 5, 11). „Správně, služebníku dobrý a věrný. Málo jsi spravoval věrně, mnoho ti svěřím. Pojď se radovat se svým pánem“ (Mt 25, 23). Svůj *původ* má teologální ctnost naděje v Bohu, jehož všemohoucnost přináší nepochopitelnou pomoc: „Neboj se, červíčku Jákobův, hrstko Izraelova lidu. Já jsem tvá pomoc, je výrok Hospodinův“ (Iz 41, 14). Zatímco víra působí, že lneme k Bohu jako ke zdroji poznání pravdy, kterou nám zjevil, naděje nás nechává lnout k Bohu jako k prameni touhy po dobrotě, kterou pro nás připravil, ale ještě nám nepatří. Bylo by neúplné, kdybychom se opovážili popsat vznešenou ctnost naděje následovně: očekáváme to, co nemáme. Víra očišťuje chápavost věřícího a vede ho k hledání odpovědi na jeho otázky v Boží noci, naděje zatím očišťuje jeho srdce a zavazuje ho k tomu, aby svou touhu namířil až za obzory pozemského světa.

Víra očekává den, kdy spatří Boží pravdu – žádá o pomoc, která jí v temnotách našeho světa pomohla k této skryté pravdě přilnout. Naděje vyhlíží den, kdy vstoupí do oceánu Boží dobroty; prosí o pomoc, která jí už zde přiblíží k tomuto nepředstavitelnému setkání. Na co tedy čeká láska a o co žádá? Pro sebe neočekává nic a také pro sebe nic nežádá. (Sv. Tomáš, II-II, 17, 6.)

U víry a naděje rozlišujeme dvě osoby: toho, kdo prosí a Toho, k němuž osoby směřují. U lásky se však již o dvě osoby nejedná. Ten, který prosí, zapomněl sám na sebe, ztratil se cestou a přenesl se do Toho, jehož miluje, je jeden a tentýž, co On. Samozřejmě ne sjednocením bytosti a existence, ale jednotou ducha a lásky. Láska se ztratí v Bohu, aby vše viděla z jeho úhlu pohledu. Čím víc se člověk nechá unést a okouzlit láskou, tím méně myslí sám na sebe. Samozřejmě neunikne všeobjímající vládě a sálání lásky, jednoduše se odevzdá ve svém údělu Jinému. Už ze samé podstaty lásky neočekává nic pro sebe a nic pro sebe nežadá. Nepovažuje se už za tak důležitého. Všechny jeho starosti se točí okolo Toho, jehož miluje. Přeje si, aby k Němu mířilo všechno dobré, „dokonce, i kdyby se z toho k němu nic nevrátilo“ (Sv. Tomáš). Směřovat k lásce, která je nebeskou dokonalostí, to je smysl našeho života. Na tomto světě je však láska nemožná bez teologálních ctností víry a naděje. Neustále předpokládá jejich přítomnost. Nevytlačuje je ani neumenšuje, ale podněcuje a zažívá. Tři teologální ctnosti jsou na tomto světě solidární. Rozvíjejí se zároveň, týmž pohybem. Žijí vzájemně provázané, jedna se odráží v druhé, jedna na druhou reaguje úžasnými změnami. Láska tomuto procesu kraluje – když se zbylých dvou dotkne ohněm své touhy, přivádí je k jejich nejvyšší intenzitě a nechává je přinášet nejkrásnější ovoce, jaké jen mohou.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 37-51. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Jakou roli v mém životě hraje víra? Čím pro mě je?

V čem podle mě spočívá křesťanská naděje?

Jak bychom mohli charakterizovat lásku?

Čeho si vážím na Boží lásce ke mně?

5) Závěrečná modlitba

Prosba o vedení Duchem svatým

Duchu Svatý, osvěcuj mě, ved' mě, posiluj a utěšuj.

Řekni mi, co mám dělat, dej mi své vnuknutí.

Chci přijmout a uskutečnit všechno, co chceš ty,
podrobit se tvému vedení.

Daruj mi k tomu sílu, vytrvalost a nadšení.

Amen

Listopad 2011

Téma: **Duch bázně Boží**

1) Úvodní modlitba zpěvem

Hymnus Veni Creator Spiritus

(Nápěv Kancionál č. 423)

Přijď, Tvůrce, Duchu svatý, k nám,
a navštiv myslí našich chrám,
z výsosti nebes zavítej,
do duší nám svou milost vlej.

Tys Utěšitel právem zván,
tys dar, jenž Bohem věčným dán,
zdroj živý, láskyplný dech,
tys posvěcení myslí všech.

Tys sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Bohem přislíbený host,
ty dáváš ústům výmluvnost.

Rač světlo v mysli rozžehnout,
vlíj do srdcí nám lásky proud,
našeho těla slabosti
zhoj silou svojí milosti.

Dál nepřítelé zapuzuj
a duši pokoj uděluj,
ať vždycky pod vedením tvým
vyhnem se vlivům škodlivým.

Nauč nás Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Duchu svatý, zas
důvěřovati v každý čas. Amen.

2) Úryvek z Písma

Mezitím se shromáždily nespočetné zástupy, že se lidé div neušlapali. Ježíš začal mluvit nejprve ke svým učedníkům: „Mějte se na pozoru před kvasem farizeů, to jest před pokrytectvím.

Nic není zahaleného, co nebude jednou odhaleno, a nic skrytého, co nebude jednou poznáno. Proto vše, co jste řekli ve tmě, bude slyšet na světle, co jste šeptem mluvili v tajných úkrytech, bude se hlásat ze střech.

Říkám to vám, svým přátelům: Nebojte se těch, kdo zabijejí tělo, ale víc už vám udělat nemohou.

Ukážu vám, koho se máte bát. Bojte se toho, který má moc vás zabít a ještě uvrhnout do pekla. Ano, pravím vám, toho se bojte!

Což neprodávají pět vrabců za dva haléře? A přece ani jeden z nich není zapomenut před Bohem.

Ano i vlasy na vaší hlavě jsou spočteny. Nebojte se, máte větší cenu než mnoho vrabců.

Pravím vám: Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i Syn člověka přizná před Božími anděly.

Kdo mě však před lidmi zapře, bude zapřen před Božími anděly.

Každému, kdo řekne slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno. Avšak tomu, kdo se rouhá proti Duchu svatému, odpuštěno nebude.

Když vás povedou do synagóg a před úřady a soudy, nedělejte si starosti, jak a čím se budete hájit a co řeknete.

Vždyť Duch svatý vás v té hodině naučí, co je třeba říci."

(Lukáš 12, 1 - 12)

3) Katecheze

Bázeň Boží není ničím jiným než láskou, působí-li v tom smyslu, aby nás nechala prchat před tím, co se nelíbí božské vznešenosti, a vyhýbat se tomu.

(Sv. František Saleský)

*Paprsek ducha bázně, který přichází ozářit křesťanskou ctnost uměřenosti, je čistým účinkem lásky. Obava, že jsme urazili lásku chybným jednáním, které se odčiní vždy jen nedokonale, obava, že nás zaskočí naše city, které ještě nedokážeme dokonale ovládnout: tento druh bázně, která je stále citlivější, doprovází svatou Terezii z Avily až k sedmému z příbytků duše. Existuje však něco ještě hlubšího. K Ježíši přišel učitel Zákona a řekl mu: „Mistře, půjdu za tebou všude, kam půjdeš!“ Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupat a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kam by hlavu položil“ (Mt 8, 19-20). To je bázeň milujícího, že nebude moci dost následovat Ježíše v jeho ponížení. Vždyť se zřekl svého bohatství a učinil se chudým, aby nás skrze svou nouzi obohatil (2 Kor 8, 9). Nikdy se nepřestal ponížovat, až se snížil ke smrti na kříži. Svátí se vždy budou ponížovat tak jako on. Necháávají se inspirovat jeho bázní a vědí, že v poníženích a ochuzeních těla, srdce i duše ... má nebe zalíbení. V kázání na hoře jsou představena jako *blahoslavenství*. Blahoslavenství s sebou přinášejí *odměnu*: Blahoslavení chudí v duchu, *neboť jejich je nebeské království*. Patří jim už nyní, protože již vládnou svobodou, kterou jim dává láska.*

V nebi přetrvává jediný aspekt bázně, který se v našem světě vyskytl v duši Kristově, „uctívá bázeň“, čisté chvění stvoření, které spatřuje nekonečnou vzdálenost mezi sebou a Stvořitelem. a je plně nepochopitelné něhy k tomu, jehož nazývá Otcem: „Po těch slovech pozvedl Ježíš oči k nebi a modlil se: „Otče, přišla ta hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe“ (Jan 17, 1).

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 53-55. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Co si představuji pod slovem „bázeň“?

Vnímám nějaký rozdíl mezi „bázní“ a „strachem“?

5) Závěrečná modlitba

Modlitba za dary Ducha svatého

Bože, Duchu svatý, Ty sám se v nás modlíš vzdechy nevyslovitelnými, vždyť my ani nevíme, za co se máme modlit. Přicházíme tedy za Tebou a dáváme Ti svolení k tomu, aby ses Ty sám v nás modlil tak, jak chceš, a za to, co Ty chceš. Dáváme Ti všechno to, co jsme Ti dosud dát nechtěli. Nejen to, čemu jsme se bránili vědomě, ale také to, co dosud zůstává v našem nevědomí. Dáváme Ti všechno to, co do nás zasel Zlý Duch, aby nás odváděl od Tebe. Dáváme Ti to, co dosud vězí v našem těle, v našem rozumu i v našem srdci. Přijď se svými dary. Prosíme Tě o Tvůj dar *moudrosti*, abychom rozeznávali ve svém životě Boží znamení pro náš život a abychom je správně chápali. Přijď, Duchu svatý. Prosíme Tě o Tvůj dar *rozumu*, aby nikdy náš rozum nestál proti naší víře, ale aby vždy sloužil k ještě hlubšímu a dokonalejšímu poznání Boha. Přijď, Duchu svatý. Prosíme Tě o Tvůj dar *radý*, abychom měli dostatek podnětů pro naše rozhodování a abychom se vždy rozhodovali s ohledem na Boží vůli, ale přesto svobodně a s vědomím, že Bůh žehná všem našim krokům, pokud nás nepřivádí do záhuby. Od takových kroků nás chraň. Přijď, Duchu svatý. Prosíme Tě o Tvůj dar *síly*, abychom měli odvahu opustit všechno, co nás odvádí od Boha a od plnění Jeho vůle a abychom vytrvali v Lásce Kristově za všech okolností. Vždyť nic nás od ní nemůže odloučit. Přijď, Duchu svatý.

Prosíme Tě o Tvůj dar *poznání*, abychom dokázali rozeznat mylné představy o sobě, o svém životě i o Bohu a abychom poznali Pravdu, která osvobozuje. Přijď, Duchu svatý. Prosíme Tě o Tvůj dar *zbožnosti*, abychom stále více poznávali Boha a stále více toužili dorůstat do Jeho lásky. Přijď, Duchu svatý.

Prosíme Tě o Tvůj dar *bázně Boží*, abychom se v každé životní situaci dokázali v pokoře sklonit před Bohem jako před svým Pánem a Bohem. Abychom se před Ním neskláněli ve strachu a otroctví, ale v lásce a svobodě dětí Božích. Přijď, Duchu svatý.

Amen

Prosinec 2011

Téma: Duch síly

1) Úvodní modlitba zpěvem

Přijď, ó Duchu přesvatý

(Nápěv Kancionál č. 422)

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!
Přijdi, Otče nebohých, Dárce darů přemnohých, rač nám mysl osvítit.

Božský Utěšiteli, něžný duší příteli, rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji, smířiteli v rozbroji, rač nás v pláči potěšit.

Světlo duší blažící, srdce v tebe věřící rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duší našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřivené, zahřej, co je studené, a nedej nám zabloudit.

Rač nás, v tebe věřící, vroucně tebe prosící, dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu. v smrti dodej útěchu a dej v radost věčnou vjít.

2) Úryvek z Písma

*Musím se pochlubit, i když to není k užitku; přicházím teď k viděním a zjevením Páně.
Vím o člověku v Kristu, který byl před čtrnácti lety přenesen až do třetího nebe; zda to bylo
v těle či mimo tělo, nevím – Bůh to ví.*

*A vím o tomto člověku, že byl přenesen do ráje – zda v těle či mimo tělo, nevím, Bůh to ví –
a uslyšel nevypravitelná slova, jež není člověku dovoleno vyslovit.*

*Tím se budu chlubit, sám sebou se chlubit nebudu, leda svými slabostmi.
I kdybych se chtěl chlubit, nebyl bych pošetilý, vždyť bych mluvil pravdu. Nechám toho však,
aby si někdo o mně nemyslel víc, než co na mně vidí nebo ode mne slyší.
A abych se nepovyšoval pro výjimečnost zjevení, jichž se mi dostalo, byl mi dán do těla osten,
posel satanův, který mne sráží, abych se nepovyšoval.*

*Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil, ale on mi řekl: „Stačí, když máš
mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.“ A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby
na mně spočinula moc Kristova.*

Proto rád přijímám slabost, urážky, útrapy, pronásledování a úzkosti pro Krista. Vždyť právě když jsem slabý, jsem silný.

(2 Kor 12, 1-10)

3) Katecheze

*Síla je láska, jež povzbuzuje a pobízí srdce, aby vykonala, co rada rozhodla, že musí vykonat.
(Sv. František Saleský)*

„Učedníci byli na cestě do Jeruzaléma a Ježíš pospíchal před nimi; byli zaraženi a následovali ho s bázní. Vzal si stranou zase svých Dvanáct a začal jim mluvit o tom, co na něj čeká...“ (Mk 10, 32). Duch síly přichází jakoby instinktivně ke slovu v nejvyšších, nejobtížnějších a nejsmělejších podnicích, kde se jedná o Boží čest a vysvobození duší utiskovaných zlem. Jeho prvním pohybem je útok. Když byl Ježíš pokřtěn, „Duch ho vyvedl na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a byl pokoušen od satana, žil tam mezi divokými zvířaty“ (Mk 1, 12). Tajemnější je druhý aspekt ducha síly: když vítězí, snáší pronásledování, aniž by ustoupil – bez nenávisti a vzbouření, protože ty by znamenaly prohru. Z *blahoslavenství* patří k hrdinskému působení ducha síly *hlad a žízeň po spravedlnosti* (Mt 5, 6). Blaze těm, kteří takto hladoví a žízní, a to především po Bohu. Spravedlnost v obchodních záležitostech je nezbytná věc. Nejde však jenom o ni. Když se duše intenzivně zmocní hlad a žízeň po Božích věcech, není už k utišení, nikdy nerezignuje, hledá a nachází řešení tam, kde by to nikdo nečekal. Duši pohlcuje cosi, čemu říkáme *horlivost* – svatý Tomáš ji popisuje jako „intenzivní lásku, která nestrpí nic, co se jí přičí“ (I-II, 28, 4). Ježíš řekl: „Jděte s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržnici!“ Jeho učedníci si vzpomněli, že je psáno: „*Horlivost pro tvůj dům mě stravuje.*“ (Jan 2, 16-17). Blaze těm, kteří hladoví a žízní po spravedlnosti, *neboť budou nasyceni* – taková je odměna. Dostávají ji již *tady*, když v sobě cítí denodenně růst touhu, která naplňuje jejich život. Dokonalá odměna však čeká *až na onom světě*, kde budou mít, slovy kazatele Bossueta, „ústa u Pramene“.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 55-57. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

V jaké situaci jsem pocítil Boží sílu?

Zažil jsem někdy, že právě když jsem slabý, jsem silný?

5) Závěrečná modlitba

Přijď, Duchu svatý (modlitba Karla Rahnera)

Přijď, Duchu svatý, Duchu Otce i Syna, přijď, Duchu lásky, Duchu synovství, Duchu pokoje, důvěry, síly a svaté radosti.

Přijď, tajemný jásote v slzách světa, přijď vítězný, živote v smrti země, přijď otče, ubohých, zastánce utištěných, přijď, světlo věčné pravdy, přijď, láska vlitá do našich srdcí. Nemáme nic, co by tě mohlo přinutit, a proto důvěřujeme. Naše srdce se ve skrytu bojí tvého příchodu, protože jsi nezištný a jemný, protože jsi jiný než ono. Máme však nejpevnější příslibení, že přesto přijdeš. Přijď tedy, přicházej den ode dne nově a více. Spoléháme na tebe; na koho jiného se můžeme spolehnout. Milujeme tě, neboť jsi láska sama. V tobě máme Boha za Otce, neboť ty v nás voláš Abba - milý Otče. Děkujeme ti, oživovateli, Duchu svatý, že v nás přebýváš, že ty sám chceš v nás být pečetí živoucího Boha. Pečetí na jeho vlastnictví.

Zůstávej při nás, neopouštěj nás v trpkých bojích tohoto života ani při jeho konci, až nás všechno opustí. Přijď Duchu svatý.

Amen.

Leden 2012

Téma: Duch zbožnosti

1) Úvodní modlitba zpěvem

Hymnus Veni Creator Spiritus

(Nápěv Kancionál č. 423)

Přijď, Tvůrce, Duchu svatý, k nám,
a navštiv myslí našich chrám,
z výsosti nebes zavítej,
do duší nám svou milost vlej.

Tys Utěšitel právem zván,
tys dar, jenž Bohem věčným dán,
zdroj živý, láskyplný dech,
tys posvěcení myslí všech.

Tys sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Bohem přislíbený host,
ty dáváš ústům výmluvnost.

Rač světlo v mysli rozžehnout,
vlíj do srdcí nám lásky proud,
našeho těla slabosti
zhoj silou svojí milosti.

Dál nepřítel zapuzuj
a duši pokoj uděluj,
ať vždycky pod vedením tvým
vyhnem se vlivům škodlivým.

Nauč nás Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Duchu svatý, zas
důvěřovati v každý čas. Amen.

2) Úryvek z Písma

A když se modlíte, nebudte jako pokrytci: ti se s oblibou modlí v synagógách a na nárožích, aby byli lidem na očích; amen pravím vám, už mají svou odměnu. Když se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.

Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov.

Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

Vy se modlete takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích, buď posvěceno tvé jméno.

Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.

Náš denní chléb dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám.

A nevydej nás v pokušení, ale vysvobod' nás od zlého.

Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.

(Matouš 6, 5 - 15)

3) Katecheze

Zbožnost je láska, jež nám ulehčuje práci a vede nás k tomu, abychom se věnovali skutkům, které se líbí Bohu, našemu Otci, srdečně, rádi a s dětskou láskou.

(František Saleský)

Duch *moudrosti, zbožnosti, synovské lásky* pramení z intenzivního působení lásky a přichází náhle ozářit křesťanskou ctnost spravedlnosti. Obrací nás k Bohu, abychom mu poděkovali nejen za to, že nám daroval bytí a život: „Pane, náš Bože, jsi hoden, abys přijal slávu, čest i moc, protože jsi stvořil všechno, z tvé vůle to povstalo a bylo stvořeno“ (Zj 4, 11). V Listu Římanům se píše: „Všichni, kdo se dávají vést Božím Duchem, jsou Boží synové. Nedostali jste přece ducha otroctví, že byste museli zase znova žít ve strachu. Dostali jste však Ducha těch, kdo byli přijati za vlastní, a proto můžeme volat: „Abba, Otče!“ Spolu s naším duchem to potvrzuje sám Duch svatý, že jsme Boží děti“ (Řím 8, 14-16). Duch a dar zbožnosti nechávají věrné křesťany objevovat všeobjímající moc Božího otcovství a jejich přijetí za Boží děti. Díky tomu dokážou přijímat jako své bratry všechna stvoření, i ta neživá a bez duše, se zákony, které jim vládnou.

„Má duše ve Tvých rukou není nicotnou hračkou a Tvá moudrost je nekonečná.“ Přebývá v nich imanentní síla, shovívavost a neochvějná vlídnost. Tak jako Ježíš je mohl přijímat přímo z Otcovy ruky: „Ježíš nevidí v Jidášovi jeho nepřátelství, ale nařízení Boha, který jej miluje. Doznává to, když Jidáše nazývá přítelem“ (B. Pascal). Přijali od Ježíše tajemství, jak porazit zlo dobrem. Díky pokoji ve své duši jsou neporazitelní. „Když tě někdo udeří na pravou tvář, nastav mu i druhou; a tomu, kdo chce ... vzít tvé šaty, (tomu) nech i plášť“ (Mt 5, 39-40).

Jejich vlídnost je blahoslavená. Je vlastním plodem daru zbožnosti: *Blahoslaveni tiší*. Toto je jejich odměna: „*Dostanou zemi za dědictví*.“ Už na tomto světě, uprostřed nestálosti své existence, budou mít stabilitu symbolizovanou zemí. A později jim bude patřit „*nová země*“ (srov. Zj 21, 1) pod novými nebesy.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 58-59. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Jaký mám vztah k modlitbě?

Jaký způsob modlitby mě nejvíce oslovuje?

5) Závěrečná modlitba

Litanie k Duchu svatému I

Pane, smiluj se. - *Pane, smiluj se.*

Kriste, smiluj se. - *Kriste, smiluj se.*

Pane, smiluj se. - *Pane, smiluj se.*

Bože, náš nebeský Otče, - *smiluj se nad námi.*

Bože Synu, Vykupiteli světa, - *smiluj se nad námi.*

Bože Duchu svatý, - *smiluj se nad námi.*

Bože v Trojici jediný, - *smiluj se nad námi.*

Duchu svatý, jenž vycházíš z Otce i Syna, - *přijď k nám.*

Božský Duchu, jenž jsi roven Otci i Synu, - *přijď k nám.*

Přislíbení nejněžnějšího a nejštedřejšího Otce, - *přijď k nám.*

Dare nejvyššího Boha, - *přijď k nám.*

Paprsku nebeského světla, - *přijď k nám.*

Původce všeho dobra, - *přijď k nám.*

Prameni života, - *přijď k nám.*

Ohni všechno stravující, - *přijď k nám.*

Ohnivá láska a duchovní pomazání, - *přijď k nám.*

Duchu lásky a pravdy, - *přijď k nám.*

Duchu moudrosti a rozumu, - *přijď k nám.*

Duchu rady a síly, - *přijď k nám.*

Duchu vědění a zbožnosti, - *přijď k nám.*

Duchu bázně Boží, - *přijď k nám.*

Duchu míru a mírnosti, - *přijď k nám.*

Duchu čistoty, - *přijď k nám.*

Duchu svatý, přijď a obnov tvářnost země, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Vlij světlo do našich duší, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Vtiskni svůj zákon do našich srdcí, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Rozněť je svou láskou, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Otevři nám poklady svých milostí, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Osvěcuj nás svým nebeským vnuknutím, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Upevni nás svou účinnou milostí, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Uděl nám milost znát jediné potřebné, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Pomoz, abychom se navzájem milovali a snášeli, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Učiň nás pozornými na všechna tvá vnuknutí, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Nauč nás správně se modlit a modli se s námi, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Pronikni nás láskou a shovívavostí k našim bratřím a sestrám - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Vlij nám velký odpor ke každému zlu, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Ved' nás ke správnému konání dobra, - *prosíme tě, vyslyš nás!*

Pomoz nám, abychom vytrvali ve spravedlnosti, - *prosíme tě, vyslyš nás!*
Bud' ty sám naší velkou odplatou, - *prosíme tě, vyslyš nás!*
Beránku Boží, tys na sebe vzal hříchy světa, - *smiluj se nad námi.*
Beránku Boží, tys na sebe vzal hříchy světa, - *smiluj se nad námi.*
Beránku Boží, tys na sebe vzal hříchy světa, - *smiluj se nad námi.*

Modleme se:

Bože, Duchu svatý, klaníme se ti v hloubi svého srdce a děkujeme ti, že v něm přebýváš.
Prosíme tě, rozmnož v nás víru, naději a lásku, aby se naše srdce stala tvým pravým chrámem.
Neboť ty žiješ a kraluješ s Otcem i Synem po všechny věky věků.

Amen.

Únor 2012

Téma: Duch rady

1) Úvodní modlitba zpěvem

Přijď, ó Duchu přesvatý

(Nápěv Kancionál č. 422)

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!
Přijdi, Otče nebohých, Dárce darů přemnohých, rač nám mysl osvítit.

Božský Utěšiteli, něžný duši příteli, rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji, smířiteli v rozbroji, rač nás v pláči potěšit.

Světlo duši blažící, srdce v tebe věřící rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duši našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřivené, zahřej, co je studené, a nedej nám zabloudit.

Rač nás, v tebe věřící, vroucně tebe prosící, dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu. v smrti dodej útěchu a dej v radost věčnou vjít.

2) Úryvek z Písma

Tehdy farizeové šli a radili se, jak by Ježíšovi nějakým slovem nastražili léčku. Poslali za ním své učedníky s herodiány, aby řekli: „Mistře, víme, že jsi pravdivý a učíš cestě Boží podle pravdy; na nikoho se neohlížíš a nebereš ohled na postavení člověka. Pověz nám tedy, co myslíš: Je dovoleno dávat daň císaři, nebo ne?“ Ale Ježíš poznal jejich zlý úmysl a řekl: „Co mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz daně!“ Podali mu denár. On jim řekl: „Čí je tento obraz a nápis?“ Odpověděli: „Císařův.“ Tu jim řekl: „Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.“ Když to slyšeli, podivili se, nechali ho a odešli.

(Mt 22, 15-22)

3) Katecheze

*Rada je také láska, působí-li v tom smyslu, aby nás učinila pečlivějšími, pozornějšími a způsobilejšími ve volbě vhodných prostředků, jak Bohu svatě sloužit.
(František Saleský)*

Žádné váhání, žádné průtahy, žádné výčitky svědomí. Jen jistý pohled a jasná rozhodnutí v nejtěžších okamžicích života, jak jsme to ještě nikdy nezakusili! Obrovská pohotovost, ucelenost. Ve dvanácti letech Ježíš ví, že musí zarmoutit srdce svých rodičů, ve třiceti je mu jasné, že má žádat křest od Jana. Jak to zařídít, aby v čase kratším než tři roky předal světu to nejneslýchanější ze všech poselství? Jeho podobenství jsou tak silná a jasná, že každý cítil, že oslovují právě jeho, osobně. Ježíš čte v srdcích svých protivníků, rozkrývá jejich přetvářku, a na konci tohoto souboje čeká smrt. Nepřátelé mu kladou nástrahy: „Je správné platit daň císaři?“ Odpoví-li záporně, rozdmýchá vzpuru, odpoví-li kladně, zradí spasitelské poslání Božího lidu ... Ale přichází nezapomenutelná odpověď: „... Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu“ (Mt 22, 21). Přirozená moudrost a obezřetnost řídí všechny základní ctnosti, protože radí, jak se správně zachovat. Křesťanská moudrost a obezřetnost řídí všechny základní ctnosti, protože radí, jak se správně zachovat. Křesťanská moudrost, inspirovaná vírou, je světlem vlitých ctností zdrženlivosti, síly a spravedlnosti. Často soudí opačně než vrozená obezřetnost, ale vždy bere v potaz takový způsob řešení, který je vlastní člověku pozorujícímu, srovnávajícímu, uvažujícímu a rozhodujícímu se. Jak by však mohl být člověk mířící k cíli, který přesahuje všechno jeho poznání, ponořený do světa jednotlivostí a náhod, možná poškozovaný klamy vlastního nevědomí, ujištěn v nejnáročnějších chvílích svého života o správnosti svých soudů? V takových situacích zakouší intenzivně potřebu prosit o to, aby na něj nějakým způsobem z čistého milosrdenství sestoupil duch rady. Nebyl nám snad přislíben? „Až vás budou předvádět do synagog na soud, před úřady a vrchnosti, nedělejte si starosti, jak a čím byste se hájili nebo co byste měli říci. V tu chvíli vás totiž Duch svatý poučí, co je třeba říci“ (Lk 12, 11-12). Duch rady vychází z hlubin a také se do nich navrácí. To, co vykonal v Kristu, bude i dál činit ve své církvi. Jako ohlas Ježíšových slov znějí odpovědi Johanky z Arku v Rouenu u zákeřného výsledku před soudci, kteří je chtějí zahubit. Je jí 19 let. Proces, který začal na veřejnosti, pokračuje ve vězení. Musí odpovídat okamžitě.

„Víte, zda jste v milosti Boží?“ – „Jsem-li v ní, Bůh mě do ní uvedl, a nejsem-li v ní, Bůh mne od toho uchraň. Byla bych nejubožejší ze všech, kdybych věděla, že nejsem v milosti Boží.“

„Nepotřebujete se vyzpovídat?“ „Člověk nikdy nedokáže dostatečně očistit své svědomí.“ Ptali se jí, zda ti, co stojí na její straně, pevně věří, že byla poslána od Boha.“ Jaké nebezpečí se skrývá v přímé odpovědi, i kdyby byla opatrná a odměřená! Johanka přesto mluví stručně a věcně: „Nevím, zda tomu věří, a dovolávám se jejich svědomí; ale i kdyby tomu nevěřili, jsem stejně od Boha poslána“ (Svatá Jana z Arku, její duch a život, s. 54). A přidává ještě tato ohromující slova: „Bezespору je to tak nejlepší – abych byla zajata.“ Protože dar rady nutně potřebujeme, musíme o něj prosit božské Milosrdenství. Nedokáže nám ho odmítnout. Přijde ozářit naše nejistoty v zásadních chvílích našeho života. Mezi činy, k nimž nás nabádá, najdeme překvapivě i takové, které nám v tajemné výměně umožní *určitým způsobem Ježíšovi vrátit milosrdenství, která pro nás učinil*. Právě on totiž řekne: „Pojďte, požehnaní mého Otce ... Neboť jsem měl hlad a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě, a ujali jste se mě; byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně...“ (Mt 25, 34-36). Tyto skutky milosrdenství jsou nejen odrazem božské lásky a daru rady, ale také blahoslavenstvím – „blahoslavení milosrdní“ (Mt 5, 7) - a samy sobě už přinášejí odměnu, „neboť oni dojdou milosrdenství“. Milosrdní dojdou milosrdenství již na tomto světě, protože jejich srdce stále poroste. A čeká je i později, až se pro ně otevře obrovská brána Království.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 59-63. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Zakusil jsem Ducha rady? V komunikaci s druhými, nevěřícími?

Dostal jsem od Boha radu v bezvýchodné situaci, v náročném rozhodování?

Dokázal jsem druh správně poradit?

5) Závěrečná modlitba

Prosba o vedení Duchem svatým

Duchu Svatý, osvěćuj mě, ved' mě, posiluj a utěšuj.

Řekni mi, co mám dělat, dej mi své vnuknutí.

Chci přijmout a uskutečnit všechno, co chceš ty,
podrobit se tvému vedení.

Daruj mi k tomu sílu, vytrvalost a nadšení.

Amen

Březen 2012

Téma: Duch poznání

1) Úvodní modlitba zpěvem

Hymnus Veni Creator Spiritus

(Nápěv Kancionál č. 423)

Přijď, Tvůrce, Duchu svatý, k nám,
a navštiv myslí našich chrám,
z výsosti nebes zavítej,
do duší nám svou milost vlej.

Tys Utěšitel právem zván,
tys dar, jenž Bohem věčným dán,
zdroj živý, láskyplný dech,
tys posvěcení myslí všech.

Tys sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Bohem přislíbený host,
ty dáváš ústům výmluvnost.

Rač světlo v mysli rozžehnout,
vlíj do srdcí nám lásky proud,
našeho těla slabosti
zhoj silou svojí milosti.

Dál nepřítelé zapuzuj
a duši pokoj uděluj,
ať vždycky pod vedením tvým
vyhnem se vlivům škodlivým.

Nauč nás Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Duchu svatý, zas
důvěřovati v každý čas. Amen.

2) Úryvek z Písma

Slova Kazatele, syna Davidova, krále v Jeruzalémě.

Pomíjivost, samá pomíjivost, řekl Kazatel, pomíjivost, samá pomíjivost, všechno pomíjí. Jaký užitek má člověk ze všeho svého pachtění, z toho, jak se pod sluncem pachtí? Pokolení odchází, pokolení přichází, ale země stále trvá. Slunce vychází, slunce zapadá a dychtivě táhne k místu, odkud opět vzejde. Vítr spěje k jihu, stáčí se k severu, točí se, točí, spěje dál, až se zas oklikou vrátí. Všechny řeky spějí do moře, a moře se nepřeplní; do místa, z něhož vytékají, se zase vracejí k novémukoloběhu.

Všechny věci jsou tak únavné, že se to ani nedá vypovědět; nenasytí se oko viděním, nenaplní se ucho slyšením. Co se dalo, bude se dít zase, a co se dělalo, bude se znovu dělat; pod sluncem není nic nového. Je něco, o čem lze říci: Hleď, to je cosi nového? I to bylo v dávných dobách, které byly před námi. Nelze podržet v paměti věci minulé; a ani budoucí, které nastanou, nezůstanou v paměti těch, kteří budou potom.

Já, Kazatel, jsem byl králem nad Izraelem v Jeruzalémě.

Předsevzal jsem si, že moudře propátrám a prozkoumám vše, co se pod nebem děje. Úmornou lopotu uložil Bůh lidským synům, a tak se lopotí. Viděl jsem všechno, co se pod sluncem děje, a hle, to vše je pomíjivost a honba za větrem.

Co je pokřivené, nelze napřímit, a čeho se nedostává, nelze spočítat. Rozmlouval jsem se svým srdcem: Hle, nabyt jsem větší a hojnější moudrosti než ti všichni, kdo byli v Jeruzalémě přede mnou, mé srdce nabylo mnoho moudrosti a vědění. Předsevzal jsem si, že poznám moudrost, poznám i ztřeštěnost a pomatenost. Poznal jsem však, že i to je honička za větrem, neboť kde je mnoho moudrosti, je i mnoho hoře, a čím víc vědění, tím víc bolesti.

(Kazatel 1, 1-18)

3) Katecheze

Vědění není nic jiného než tatáž láska, která naši pozornost zaměřuje na to, abychom poznali sami sebe i ostatní tvory, a tím došli k dokonalejšímu poznání služby, kterou jsme povinni vůči Bohu. (František Saleský)

V oblasti kultury můžeme ztišení popsat jako úsilí hledat a rozjímat, které člověku pomáhá vynořit se z temnot, jež ho obklopují. Je to vznešená, namáhavá a vzrušující činnost, ale čím více toho objevíme, tím více vyvstává před námi neobjeveného. Obnažuje se nejhlubší základ věcí, proto se v knize Kazatel objevuje úvaha: „kde je mnoho moudrosti, je i mnoho hoře, a čím víc vědění, tím víc bolesti“ (1, 18). Ježíš zvěstuje jinou nauku, „skrytou moudrým a rozumným“. Už se tu nejedná o teologickou vědu. Je to znalost jiného druhu, která je vzácnější: instinktivní, experimentální poznání, nepotlačitelné úsilí srdce zamilovaného do Boží lásky, které nic nezastaví v jeho hledání stop a znamení Boží přítomnosti kdekoli ve stvoření, rozptýlených paprsků božské krásy, svobody a dobroty. Zadíva se Ježíšovýmá očima na polní lilie krásnější než Šalamoun; s Ježíšem vyhledá modlitbu v noci plné hvězd, s ním se zaraduje nad zrozením dítěte, protože „člověk vstoupil do světa“. Všechny věci pro něj budou

Božím znamením tak jako pro svatého Františka z Assisi nebo svatého Jana od Kříže. Všechny věci budou volat k Bohu. V životopise svatého Pavla od Kříže se dočteme, že když prvního jarního dne vyšel z Turína, ucítil, jak se v něm stupňuje extáze při pohledu na polní květiny. Kosil je hůlkou se slovy: „Utište se!“

Tak se však dar poznání projevuje pouze v první chvíli. Když nastane další moment, všechna stvoření vydají před kontemplujícím i před Bohem svědectví o nekonečné vzdálenosti, která je odděluje od Vtěleného, o pomíjivosti vlastní existence, naprosté bezmoci „znamení“ vyjevit „Označeného“, jenž jediný může naplnit prázdnotu srdce. A tak člověk již neprožívá přítomnost, nýbrž absenci, *nekonečný nedostatek* Boha, s nímž se utkává v samém základu stvořeného. Zraňuje ho to jako vyhnanec, zmocňuje se ho *nesmírná nostalgie*: „Plná úzkosti Tě hledám za symboly, odejmi, odejmi slova. Přijď v duchu, přijď v pravdě...“ (Raissa Maritain). Co musíme udělat, abychom zaslechli moc dosažitelnou darem poznání, drásavou dialektiku přítomnosti v prázdnu, „přítomnosti-nedostatku“?

Představme si prázdnotu, která zůstane doma po milované bytosti. S darem poznání se pojí ještě větší bolest než chuť popela a nicota v základu všech věcí. Je to dvojí odmítnutí Spasitelovy lásky darované světu, poprvé v jeslích a podruhé na kříži. Je to podívaná v záplavě bláta, krve, nenávisti, smyslů a klamu, které pokrývají naši planetu. Podívaná na hrozivou moc ponechanou zlu ve světě přesto, že byl vykoupen: čím víc vzrůstá v duši áska, tím více v ní roste i cit pro urážku lásky. Všem velkým duším jsou zjeveny hlubiny zla, ale nejhlubší základ tajemství zla mohl poznat jen Kristus, a proto mu vytryskl krvavý pot. Přesto však nemůže být země od té doby, co ji navštívil, zatracena: „... buďte dobré mysli. Já jsem přemohl svět“ (Jan 16, 33).

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 65-71. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Jak se nám dává Bůh poznat?

Jakou mám zkušenost s duchem poznání?

Podle čeho ve svém životě poznávám Boží vůli?

5) Závěrečná modlitba

Prosby o dar Ducha svatého

Bože, dej mi trochu svého Ducha moudrosti, abych rozpoznal, kde mám ustoupit a kde mám plnit svůj úkol.

Bože, dej mi trochu svého Ducha rozumu, abych poznal, co ode mne chceš a kdo to se mnou myslí dobře.

Bože, dej mi trochu Ducha rady, abych pomáhal těm, kteří to potřebují a ptají se mne na radu.

Bože, dej mi trochu Ducha síly, abych se odvážil - i proti názoru ostatních - stát při tobě.

Bože, dej mi trochu Ducha vědění, abych se dobře učil a své znalosti abych používal pro radost a užitek ostatních.

Bože, dej mi trochu Ducha zbožnosti, abych se modlil za druhé a ve všech věcech, i v těch nejmenších, ti důvěřoval.

Bože, dej mi trochu Ducha bázně Boží, abych s tím, co jsi stvořil, i když se to zdá zlé, zacházel dobře a abych nic lehkomyšlně neničil.

Amen.

Duben 2012

Téma: Duch rozumu

1) Úvodní modlitba zpěvem

Přijď, ó Duchu přesvatý

(Nápěv Kancionál č. 422)

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!
Přijdi, Otče nebohých, Dárce darů přemnohých, rač nám mysl osvítit.

Božský Utěšiteli, něžný duší příteli, rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji, smířiteli v rozbroji, rač nás v pláči potěšit.

Světlo duší blažící, srdce v tebe věřící rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duší našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřivené, zahřej, co je studené, a nedej nám zabloudit.

Rač nás, v tebe věřící, vroucně tebe prosící, dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu. v smrti dodej útěchu a dej v radost věčnou vjít.

2) Úryvek z Písma

Někdo ze zástupu ho požádal: „Mistře, domluv mému bratru, ať se rozdělí se mnou o dědictví.“

*Ježíš mu odpověděl: „Človče, kdo mne ustanovil nad vámi soudcem nebo rozhodčím?“
A řekl jim: „Mějte se na pozoru před každou chamtivostí, neboť i když člověk má nadbytek, není jeho život zajištěn tím, co má.“*

*Pak jim pověděl toto podobenství: „Jednomu bohatému člověku se na polích hojně urodilo.
Uvažoval o tom, a říkal si: `Co budu dělat, když nemám kam složit svou úrodu?`*

Pak si řekl: `Tohle udělám: Zbořím stodoly, postavím větší a tam shromáždím všechno své obilí i ostatní zásoby a řeknu si: `Teď máš velké zásoby na mnoho let; klidně si žij, jez, pij, buď veselý myslí.`

Ale Bůh mu řekl: `Blázne! Ještě této noci si vyžádají tvoji duši, a čím bude to, co jsi nashromáždil?`

Tak je to s tím, kdo si hromadí poklady a není bohatý před Bohem.“

Svým učedníkům řekl: „Proto vám pravím: Nemějte starost o život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe.

Život je vždycky víc než pokrm a tělo než oděv.

Všimněte si havranů: nesejí, nežnou, nemají komory ani stodoly, a přece je Bůh živí. Oč větší cenu máte vy než ptáci!

Kdo z vás může jen o píd' prodloužit svůj život, bude-li se znepokojovat?

Nedokážete-li tedy ani to nejmenší, proč si děláte starosti o to ostatní?

Všimněte si lilií, jak rostou: nepředou, netkají - a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn jako jedna z nich.

(Lukáš 12, 13 - 27)

3) Katecheze

Rozumnost není ničím jiným než láskou, která zaměřuje svou pozornost na to, aby uvážila a pronikla krásu věroučných pravd a mravoučných zásad, aby v nich poznala Boha, jaký je sám v sobě, a pak sestoupila z těchto výšin a poznávala jej také v jeho tvorech.
(František Saleský)

Dávní myslitelé stavěli v oblasti člověka proti sobě *poznání*, založené na uvažování rozumu, a *chápatost* (inteligenci), což je jeho intuitivní činnost. Chápatost čte uvnitř „*intus legit*“, snaží se proniknout až do nitra věcí, objevit jejich skutečnou podobu pod slupkou jejich zdání, jejich smysl pod skořápkou slov, dohledat příčiny k důsledkům.

V řádu vědění směřuje nejprve k zásadám, z nichž se vyvozují závěry. Všude usiluje, aby viděla. Souběžně s těmito pohledy by se dalo říci, že *dar vědění* je instinkt lásky, která dává zkušenostmi zakusit vzdálenost rozdělující stvořené od Vtěleného, a *dar rozumu* je instinkt lásky, která nechává člověka ve znameních přicházejících z Nebe objevovat osvětlující pravdy, o nichž podávají svědectví.

Vírou prosíme samého Boha o sílu, abychom mohli *přilnout v temnotě* kořeny svého rozumu ke všemu, co mi zjevuje z absolutní pravdy, kterou je on sám. Bůh je láska, a když duše setrvává v lásce, setrvává v Bohu, je jakoby připodstatněna k Bohu, vzniká tu souzvuk mezi Bohem, který k ní mluví v každé z pravd Vyznání víry, a naslouchající duši. Přilnutí duše získává na horoucnosti, její víra na pronikavosti, není to už plamínek olizující povrch dřeva, ale samotné dřevo se proměňuje v řevavé uhlíky. Když se pro duši stane každá z pravd Vyznání víry zářící pravdou, objasňují jedna druhou navzájem.

Nekonečně milující Bůh podává o své lásce důkazy přiměřené její nekonečnosti a její všemohoucnosti, přesahuje výrazně způsobnost našeho chabého rozumu.

Díky milosti daru rozumu budou pravdy víry *žhnout*, jakmile je duše přijme, ještě dříve, než by si je stihla formulovat sama sobě a diskutovat o nich. V září Zvěstování pochopila s láskou Panna Maria lépe, než by to dokázaly výroky dogmatiky, tajemství Slova učiněného tělem, tajemství svého božského mateřství a zpětně i svého neposkvřněného početí. Někdy stačí jediné slovo, slovo, které jsme už říkali tisíckrát a pod dotekem daru rozumu vyjeví svůj smysl a přivede k extázi.

Tak je tomu například s pastýřkou, o níž mluví Henri Bremond. Žena, která později vstoupila do kláštera a stala se Matkou Poncoas, se přiblížila k ubohé hlídačce krav, „jež jí připadala tak prostá, že předpokládala, že nebude nic vědět o Bohu. Vzala si ji stranou a se zápallem ji začala poučovat... Užaslá dívka ji v záplavě slz prosila, aby ji naučila, co dělat, aby dokázala odříkat celý *otčenáš*, neboť, jak se svěřila, ve svém horalském jazyce nedokázala dojít až do konce. „Už téměř pět let vždycky, když vyslovím slova *Otče náš* a pomyslím na to, že ten, který je tam vysoko“, říkala a ukazovala prstem vzhůru, „že ten je mým Otcem, dám se do pláče a zůstanu v tom stavu po celý den, zatímco pasu krávy.“ (His. litt. II, s. 66). Paprsek světla rozzáří diamant. Zdrojem světla se může stát jakékoliv slovo z evangelia. Třeba slova Jana Křtitele: „On musí růst, já však se menšit“ (Jan 3, 30). Nebo slova slepého: „Mistře, ať vidím!“ (Mk 10, 51).

Má-li přijít dar rozumu ke slovu, potřebuje člověk čisté srdce. Chápatost byla ve věrné duši *připravena* praktikováním morálních ctností pomocí darů, které k nim patří a určují řád

veškerého citového a emocionálního života. Ještě *větší* čistota je zapotřebí k tomu, aby se vyšší část duše ztotožnila s božskými věcmi. Aby se povznesl nad křesťanská tajemství, musí být pohled duše dále očištěn od návalu obrazů, chyb, svodů a zvrhlosti herezí. Takovou čistotu pohledu si od rozumu žádá vyšší složka duše, duch *mens*, už při vstupu do ní. *Blahoslavení čistého srdce*. Dar rozumu s sebou přináší nejvyšší čistotu pohledu, která je šestým blahoslavenstvím. K němu patří odměna, která je občas ohromující: „*Zdá se mi, můj Bože, že už jsi roztrhl oponu!*“ (Marie od Vtělení). O pozdější odměně nám říká apoštol: „Nyní vidíme jen jako v zrcadle, nejasně, ale potom uvidíme tváří v tvář. Nyní poznávám věci jenom nedokonale, potom poznám dokonale, podobně jak (Bůh) poznává mne“ (1 Kor 13, 12).

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 71-77. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Jak vnímám vztah mezi rozumem a vírou?

Jakou roli hraje rozum v mém chápání víry?

V čem rozum pomáhá mé víře?

Na co rozum v otázkách víry nestačí?

5) Závěrečná modlitba

Litanie k Duchu svatému II

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
jako byla na počátku i nyní i vždycky a na věky věků.
Amen.

Sestup na nás Duchu svatý a utvoř si v našich srdcích příbytek.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž jsi s Otcem i Synem uctíván, nauč nás žít ve stálé přítomnosti Boží.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž sídlíš v srdci Božího Syna, nauč nás poznávat tě a milovat.

Budiž veleben!

Duchu svatý, nauč nás žít v odevzdanosti a nezdolné důvěře v Boha.

Budiž veleben!

Duchu svatý, zapal v našich srdcích oheň své lásky.

Budiž veleben!

Duchu svatý, tajemná holubice, nauč nás chápat Písmo svaté.

Budiž veleben!

Duchu svatý, nauč nás správně se modlit.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž mluvíš ústy proroků, nauč nás žít v pokoji a míru duše.

Budiž veleben!

Duchu svatý, ohnisko láskou planoucí, nauč nás žít moudře a trpělivě.

Budiž veleben!

Duchu svatý, všemi dary vládnoucí, nauč nás žít v pokoře a skromnosti.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jehož pokladnice přetékaají, nauč nás chápat cenu utrpení.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jehož pokladnice jsou bezedné, nauč nás správně využívat drahocenný čas.

Budiž veleben!

Duchu svatý, z jehož pokladů neubývá, chraň nás veškeré nelásky a pýchy.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jehož bohatství nikdo nespočítá, nauč nás čelit zbytečným myšlenkám a představám.

Budiž veleben!

Duchu svatý, dárcce darů přemnohých, nauč nás vyhnout se planým činnostem a marným řečem.

Budiž veleben!

Duchu svatý, z jehož plnosti jsme všichni obdrželi, nauč nás mlčet, i co máme mluvit v pravý čas.

Budiž veleben!

Duchu svatý, láska věčná, nauč nás, abychom dávali dobrý příklad.

Budiž veleben!

Duchu svatý, dobroto neskonalá, dej nám vytrvalost v dobrém.

Budiž veleben!

Duchu svatý, sladký utěšiteli, nauč nás správně jednat s lidmi.

Budiž veleben!

Duchu svatý, milý duši příteli, nauč nás nikoho neposuzovat a křivdy zapomínat.

Budiž veleben!

Duchu svatý, světlo duši blažící, nauč nás vidět potřeby druhých, abychom nezanedbávali dobré skutky.

Budiž veleben!

Duchu svatý, otče ubohých, osvěcuji nás v čem chybujeme.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž konáš v duších zázraky, veď nás bdělostí k dokonalosti.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jemuž není nic tajno, nauč nás unikat osidlům ďáblovým.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž znáš budoucnost vesmíru, pomoz nám, abychom se vymanili z područí těla, světa a ďábla.

Budiž veleben!

Duchu svatý, jenž znáš i budoucnost naši, svěřujeme do Tvé ochrany a péče i svoje rodiny, přátele, dobrodince a všechny lid.

Budiž veleben!

Duchu svatý, veď nás svým světlem, naplňuj nás svou útěchou, a uč nás žít ke slávě Boží, skrze Krista, našeho Pána.

Amen

Květen 2012

Téma: **Duch moudrosti**

1) Úvodní modlitba zpěvem

Hymnus Veni Creator Spiritus

(Nápěv Kancionál č. 423)

Přijď, Tvůrce, Duchu svatý, k nám,
a navštiv myslí našich chrám,
z výsosti nebes zavítej,
do duší nám svou milost vlej.

Tys Utěšitel právem zván,
tys dar, jenž Bohem věčným dán,
zdroj živý, láskyplný dech,
tys posvěcení myslí všech.

Tys sedmi darů studnice,
prst Otcovy jsi pravice,
tys Bohem přislíbený host,
ty dáváš ústům výmluvnost.

Rač světlo v mysli rozžehnout,
vlíj do srdcí nám lásky proud,
našeho těla slabosti
zhoj silou svojí milosti.

Dál nepřítel zapuzuj
a duši pokoj uděluj,
ať vždycky pod vedením tvým
vyhnem se vlivům škodlivým.

Nauč nás Boha Otce znát
a Syna jeho milovat
a v tebe, Duchu svatý, zas
důvěřovati v každý čas. Amen.

2) Úryvek z Písma

*Cožpak moudrost nevolá, nevydává rozumnost svůj hlas?
Na nejvyšším místě, nad cestou, na křižovatce stojí.
Při branách, kudy se chodí do města, u vchodu pronikavě volá:*

„Na vás, muži, volám, můj hlas je určen synům lidským. Prostoduší, pochopte, v čem je chytrost, hlupáci, pochopte, v čem je rozum!

Slyšte! Vyhlašuji, co je směrodatné, otevírám rty a plyne z nich přímot.

O pravdě hovoří můj jazyk, mým rtům se svévole hnusí.

Všechny výroky mých úst jsou spravedlivé, není v nich nic potměšilého či falešného.

Všechny jsou správné pro toho, kdo porozumí, přímé těm, kdo naleznou poznání.

Přijměte mé napomenutí, nikoli stříbro, spíše poznání, než převýborné ryzí zlato.

Moudrost je lepší než perly, nevyrovnají se jí žádné skvosty.

Já, Moudrost, bydlím s chytrostí, nalézám obezřetné poznání.

Bázeň před Hospodinem znamená nenávidět zlo; nenávidím povýšenost, pýchu, cestu zlou, proradná ústa.

U mne je rada i pohotová pomoc, jsem rozumnost, u mne je bohatýrská síla.

Skrze mne kralují králové a vydávají spravedlivá nařízení vládcí,

skrze mne velí velitelé a všichni urození soudí spravedlivě.

Já miluji ty, kdo milují mne, a kdo mě za úsvitu hledají, naleznou mne.

Bohatství a čest jsou u mne, ustavičný dostatek i spravedlnost.

Mé ovoce je lepší než ryzí a čisté zlato, má úroda je nad výborné stříbro.

Chodím stezkou spravedlnosti a pěšinami práva, abych dala dědictví těm, kdo mě milují. Já naplním jejich pokladnice.

Hospodin mě vlastnil jako počátek své cesty, dříve než co konal odedávna.

Od věků jsem ustanovena, od počátku, od pravěku země.

Ještě nebyly propastné tůně, když jsem se zrodila, ještě nebyly prameny vodami obtěžkány.

Když ještě byly hory ponořeny, před pahorky jsem se narodila.

Ještě než učinil zemi a všechno kolem a první hroudy pevniny,

když upevňoval nebesa, byla jsem při tom, když vymezoval obzor nad propastnou tůní,

když seshora zavěšoval mračna, když sílily prameny propastné tůně,

když kladl moři jeho meze, aby vody nevystupovaly z břehů, když vymezoval základy země,

byla jsem mu věrně po boku, byla jsem jeho potěšením den ze dne a radostně si před ním hrála v každý čas.

Hraji si na jeho pevné zemi; mým potěšením je být s lidskými syny.

Nyní tedy, synové, slyšte mě: Blaze těm, kdo dbají na mé cesty.

Slyšte napomenutí a buďte moudří; nevyhýbejte se tomu !

Blaze člověku, který mě poslouchá, bdí u mých dveří den ze dne a střeží veřeje mého vchodu.

Vždyť ten, kdo mě nalézá, našel život a došel u Hospodina zalíbení.

Kdo hřeší proti mně, činí násilí své duši; všichni, kdo mě nenávidí, milují smrt.“

(Příslaví 8, 1-36)

3) Katecheze

*Moudrost není ve skutečnosti ničím jiným než láskou, která cítí, okouší a dozvídá se, jak dobrotivý a laskavý je Bůh.
(František Saleský)*

Moudrý je podle klasiků ten, který když spatří hlavní příčinu nějakého celku, zároveň dokáže zhodnotit a uspořádat všechny jeho prvky. Rozum se může kromě rozvažování o vědomostech, které se odkazuje na jevy, a práce chápavosti, jež se odvolává na principy, pozvednout až k hlavní příčině vesmíru svou třetí, nejvyšší a nejbožštější činností. Od této základní příčiny však bude muset znovu sestoupit k rozmanitosti věcí, které ho obklopují, aby je objal jedním jediným pohledem. Na cestu „objevování“ navazuje cesta „syntézy“. Tak znali moudrost dávní autoři a známe ji tak i my. Ke chvále dávných myslitelů musím doplnit, že už oni pochopili, že moudrost může příslušet jedině prvotní příčině, Bohu, a že v nás může existovat jen po částech – proto si přestali říkat „mudrci“ a spokojili se se skromnějším označením „milovníci moudrosti“, tedy „filozofové“.

Převedme si tato hlediska do perspektivy Božího království. Dar *poznání* nechal křesťana pocítit prázdnotu věcí a vzdálenost absolutního od náhodného; dar *rozumu* mu objasnil křesťanská tajemství; dar *moudrosti* mu dovoluje, aby měl v hluboké noci víry podíl na Moudrosti, která shůry s mocí a lehkostí určuje a řídí všechny věci od jednoho až na druhý konec vesmíru. Tak se před ním, stále v noci – noci plnosti – rozprostře celý řád stvoření. Cítí se, jako by souzněl s Tím, který ve světě stvořil světlo, pak je *vykoupil* zpět na kříži, aby jej mohl jednoho dne *proměnit* ve slávu.

Tak se dívá moudrost, která opojila apoštola, když psal Římanům: „... Zůstala však tvorstvu naděje, že i ono bude vysvobozeno z poroby porušení a dosáhne svobody ve slávě Božích dětí. Víme přece, že celé tvorstvo zároveň sténá a spolu trpí až doposud“ (Řím 8, 20-22). Nemůže se ubránit obdivu před výjevem dialektiky milosrdenství Boha rozhodnutého zachránit *za každou cenu* svět, vzbouřený svět: když už Bůh jednou dal lidem svou milost, nikdy mu ji neodejme zpět. Milost odmítnutá jedním liem se přenesla na jiný. Milost náležitá původně Adamovi, zahozená v pozemském ráji, přenechala po pádu člověka místo lepší milosti, milosti Ježíše Krista. Když ji zástupy pohanů odmítly v podobě přirozeného zákona, přešla prohloubená na židovský národ. Odmítnuta židovským národem v době Ježíšově se vrátila do světa pohanů a čekala i na návrat Izraele: „Vy jste se kdysi chovali k Bohu odmítavě, ale nyní se vám dostalo milosrdenství, protože židé odmítli přijmout víru. Stejně tak se oni chovají odmítavě, protože vám se dostává milosrdenství, aby se ho potom dostalo také jim. *Bůh totiž dopustil, že všichni upadli do neposlušnosti, aby všem prokázal milosrdenství*“ (Řím 11, 30-32).

Apoštol zde formuloval *svrchovaný zákon našeho duchovního světa*: je to *zákon vykoupení*, kde je strana zlá a silná, nesmírná, skandální, avšak pronikavá odpověď lásky ještě mocnější. Před tajemstvím takové moudrosti, která nechává ve hře lidskou i božskou svobodu a kdy vítězství patří lásce, jsme vrženi do hlubin: „Ó, jak bezedná je Boží štědrost, moudrost i poznání! Jak neproniknutelná jsou jeho rozhodnutí a neprobádatelné způsoby jeho jednání! Neboť „kdo pochopí myšlení Páně? Kdo mu byl rádcem? Dal mu někdo dříve něco, aby se mu to muselo oplácet?“ Vždyť od něho, skrze něho a pro něho je všechno. Jemu buď sláva navěky! Amen“ (Řím 11, 33-36).

K sedmému z darů patří sedmé blahoslavenství. Je to blahoslavenství pokojných. *Blahoslavení tvůrci pokoje*. Ponoření do oceánu božského pokoje jsou nade všemi bouřemi. Nezmate je žádný skandál. Jsou velkodušní. Mají ve věcech jasno. Šíří okolo sebe jakoby

nakažlivě pokoj. Blahoslavení tvůrci pokoje, *neboť oni budou nazváni Božími syny*, dětmi přijatými Tím, který e svou podstatou jednorozený Syn a jehož svatý Pavel nazval naším Pokojem (srov. Ef 2, 14).

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 77-82. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

V čem spočívá moudrost?

Čím se vyznačuje moudrý člověk?

5) Závěrečná modlitba

Modlitba Alžběty od Nejsvětější Trojice

Stravující Ohni, Duchu lásky, sestup do mne,
jako by se v mé duši stalo vtělení Slova,
abych pro něho byla dalším lidstvím,
v němž by mohl obnovovat celé své tajemství.
Amen

Červen 2012

Téma: Přebývání Svaté Trojice v duších

1) Úvodní modlitba zpěvem

Přijď, ó Duchu přesvatý

(Nápěv Kancionál č. 422)

Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!
Přijdi, Otče nebohých, Dárce darů přemnohých, rač nám mysl osvítit.

Božský Utěšiteli, něžný duší příteli, rač nás mile zotavit.
V práci libý pokoji, smířiteli v rozbroji, rač nás v pláči potěšit.

Světlo duší blažící, srdce v tebe věřící rač milostně naplnit.
Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci, vše mu může uškodit.

Viny z duší našich smaž a vyprahlá srdce svlaž, raněné rač vyhojit.
Srovnej, co je zkřivené, zahřej, co je studené, a nedej nám zabloudit.

Rač nás, v tebe věřící, vroucně tebe prosící, dary sedmi podělit.
Uděl v ctnosti prospěchu. v smrti dodej útěchu a dej v radost věčnou vjít.

2) Úryvek z Písma

Jedenáct apoštolů se pak odebralo do Galileje, na horu, kterou jim Ježíš určil. Spatřili ho a klaněli se mu; ale někteří pochybovali.

Ježíš přistoupil a řekl jim: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku. “

(Mt 28, 16-20)

3) Katecheze

Je to naprosto úžasné tajemství: hluboký život Trojice, věčné vycházení Syna z Otce, věčné vydechování Otce a Syna ústící v Ducha svatého, celý tento trojiční život přichází obývat naši duši, je-li ve stavu milosti, tak jako by se celý oceán vsákl do houby. Nepochopitelné tajemství, přesto nám o něm Nový zákon vydává svědectví.

Všechno stvoření je bez výjimky udržováno při životě tajemnou činností Boha, který zachovává mimo nicotu. Kdyby se stalo (ale je to nemožné), že by Bůh na chvíli zapomněl na

svět, celé stvoření by se neproměnilo v prach, ale upadlo by do nicoty. Tomu se říká přítomnost stvoření a uchování.

Bůh je přítomen ve všech věcech, nic mu není skryto. Existuje přítomnost Boha v poznání, přítomnost moci (aktivací), skrze jeho bytí.

Přítomnost Boha ve všech bytostech, které existují a jednají, je-li jejich konání správné, představují řád, kterému se říká přirozený.

Existuje ještě jedna nadpřirozená přítomnost Boha v duši. Rozum nám o ní nedokáže nic říci, musíme se obrátit na božské Zjevení. V Novém zákoně se říká, že jednoho dne už nebudeme poznávat Boha jen z vnějšku, jako příčinu všeho, ale spatříme ho z důvěrné blízkosti, jako Trojici. Duši se náhle prodlouží pohled v nádheře Boha poznávaného tváří v tvář. Duše zůstane sama sebou, stvořením, avšak ponořena do oceánu nekonečného Bytí. Svätý Jan na toto téma mluví ve svém prvním listě: „... čím budeme, není ještě zřejmé. Víme však, že až se on ukáže, budeme mu podobní, a proto ho budeme vidět tak, jak je“ (1 Jan 3, 2), poznávaného v jeho božství, v Trojici, bezprostředně.

Přítomností přebývání ve slávě a jasným viděním se projeví přítomnost přebývání Trojice v duši, která je na tomto světě ve stavu milosti, třebaže v temnotě víry. Tato duše by mohla prožívat nepopsatelné úzkosti a připadat si opuštěná. Ve skutečnosti však bude Bůh skryt na dně jejich temnot. Přijde chvíle, kdy se tato přítomnost projeví, což může být i v okamžiku smrti, a zaplaví duši svou září. V určitých chvílích se jakoby poodhrne závoj a duše je tím oslněna. Svätý Jan říká: „... už teď jsme Boží děti. Ale čím budeme, není ještě zřejmé“ (1 Jan 3, 2). Už nyní jsme Boží děti díky milosti a lásce, která přesáhne hranice onoho světa. Svätý Pavel odhaluje v listě Galat'anům věřícím své doby, sotva obráceným z pohanství, že jim byl dán Duch svätý: „A protože jste synové, poslal nám Bůh do srdce Ducha svého Syna, Ducha, který volá: „Abba, Otče!“ (Gal 4, 6). Duch svätý v nás volá a učí duši říkat „Otče“. Už není jen dítětem Božím. Patří k jinému světu, jinému řádu, řádu lásky. Římanům napsal svätý Pavel toto: „... Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svätého, který nám byl dán“ (Řím 5, 5). Říká, že Duch touží osobně v nás přebývat. Je to bláznivé: Bůh přivede na svět stvoření a potom k němu vzplane tak velkou láskou, že v něm chce přebývat. Svätý Pavel připomíná Korint'anům: „... nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svätého, který ve vás bydlí a kterého vám dal Bůh ...?“ (1 Kor 6, 19). Pro člověka je přirozené, že v něm Bůh přebývá: je-li všude, kde je život, například v malém mravenci, o to spíše ho najdeme v člověku, kde stále přebývá přítomností stvoření a uchování. Zaskočí nás však to, že Trojice hoří láskou, protože touží vejít a přebývat v této lidské bytosti, zaplavit ji milostí a očistit ji, aby byla připravena, že ji přijme jako hosta ve svém nitru. Z milosti je do nás vložena nová přirozenost, říká svätý Petr: „... abyste tím měli účast na božské přirozenosti“ (2 Petr 1, 4). Mládě má stejnou přirozenost jako zvířata, která ho přivedla na svět, a právě tak dědí malý človíček svou lidskou přirozenost po svých rodičích. A my máme podíl na božské přirozenosti! Milost dělá z těch, kteří byli jen prostými potomky lidí, děti Boží. Tato milost je v nás, jako zdroj dobrých skutků a lásky, které vedou do nitra Boha v jeho hlubokém tajemství. Díky milosti vstupujeme do Boha a Bůh do nás. Duše už nebude Boha přijímat jako svého Stvořitele, ale jako hosta, a dokonce – jak uvádí Písmo – jako přítele. Přátelství předpokládá rovnost nebo ji vytváří. A kde je rovnost, tam je i vzájemná výměna. Začíná vnitřní rozhovor mezi Bohem a duší, v němž Bůh radí stvoření, jak odpovídat. Bůh nás vytáhne z bláta, ve kterém jsme uvízli, učiní z nás své děti a připraví nás na to, aby mezi Ním a námi mohla probíhat vnitřní výměna. Přebývá v duši jako host, aby si s ní povídal v atmosféře přátelské vzájemnosti. Rozhovor duše a Boha nemůže samozřejmě na tomto světě probíhat bez ustání, zapřádá se jen na pár chvil. Přítomnost, která rozmlouvání s Bohem umožňuje, je však nepřetržitá a konec jí přivedí jedině smrtelný hřích. Nosíme

v sobě tento Boží poklad, aniž bychom to tušili. Duše je s Bohem sjednocena, ale ontologicky zůstává ve svém bytí a nezaniká. Zůstává stvořením a Bůh nekonečně vzdáleným Stvořitelem, ale díky lásce dochází k vnitřní komunikaci a pronikání.

(Srov. JOURNET, Ch. *Vedení Duchem svatým*. Praha: Paulínky, 2009. s. 83-89. ISBN 978-80-86949-69-7).

4) Diskuze ve skupinkách

Náměty k diskuzi:

Ke které Božské osobě mám nejbližší vztah a proč?

Která osoba je mi naopak nejvzdálenější?

Jak si vysvětluji fakt, že Bůh je jeden ve třech osobách?

5) Závěrečná modlitba

Modlitba sv. Alberta Velikého

Ó Nejsvětější Trojice!

Bože nejvyšší, nejmilostivější, nejdobrotivější,

Otče, Synu a Duchu svatý, jediný Bože, doufám v tebe.

Vyuč mě, veď mne, podpírej mne!

Otče, upoutej svou nekonečnou mocí na sebe mou paměť a naplň ji svatými a božskými myšlenkami.

Synu, ozař svou věčnou moudrostí můj rozum, dej mi poznání tvé naprosté pravdy a mé vlastní ubohosti.

Duchu svatý, jenž jsi Láskou Otce a Syna, strhni ve své nepochopitelné dobrotě mou vůli na sebe a zažehni ji neuhasitelným žářem své lásky.

Ó můj Pane a můj Bože, můj počátku a můj cíli!

Ó svrchovaně jednoduchá podstato, svrchovaně tichá a svrchovaně láskyhodná!

Propasti nejvyšších rozkoší, mé nejmilejší světlo a naprosté štěstí mé duše, moře nevyjádřitelných radostí, dokonalá náplni všeho dobra, můj Bože a mé vše, co mně ještě chybí, když mám tebe?

Ty jsi mým jediným a nezměnitelným dobrem.

Nic nemusím hledat než tebe.

Nehledám a netoužím než jen po tobě.

Pane, přitáhni mne k sobě!

Tluču, Pane, otevři mi.

Otevři sirotkovi, jenž tě prosí.

Ponoř mě do propasti svého božství.

Dej, abych měl téhož ducha jako ty, abych se mohl uvnitř v duši radovat z tvých rozkoší.

Amen.